Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
Ministerie van Economische Zaken

Nationaal plan voor veetransport bij extreme temperaturen

Datum
28 juni 2016

1. Inleiding

De NVWA en de sector zijn na de zomer van 2015 gestart met het opstellen van een duidelijk, nationaal gecoördineerd plan rond vervoer van dieren tijdens extreme hitte en koude.

De Verordening (EG) Nr. 1/2005 van de Raad inzake de bescherming van dieren tijdens het vervoer en daarmee samenhangende activiteiten (de Transportverordening) vormt de belangrijkste wettelijke basis voor het reguleren van de condities tijdens transport van dieren. Samen met de nationale regelgeving uit de Wet dieren en de Regeling houders van dieren is er een gedegen raamwerk om tijdens extreme weersomstandigheden maatregelen te treffen. Echter, de wetgeving beschrijft veel open normen en er is behoefte om deze concreter in te vullen.

In dit plan, dat op 1 juli 2016 in werking treedt, staat aangegeven bij welke temperaturen er extra maatregelen genomen kunnen worden en welke verantwoordelijkheden de verschillende organisaties hebben. Hierdoor is er voor alle partijen meer duidelijkheid en kan er eenduidig naar buiten gecommuniceerd worden. Het plan bestaat uit een pakket van protocollen en werkvoorschriften die zoveel mogelijk op elkaar aansluiten. In deze vorm blijft het helder hoe de taken en verantwoordelijkheden verdeeld zijn tussen de overheid enerzijds, en de verschillende sectoren (veehandel, transport en slachthuizen) anderzijds.

De volgende sectorvertegenwoordigers hebben bijgedragen aan dit plan:

- Vee & Logistiek Nederland;
- Transport en Logistiek Nederland (TLN);
- Stichting Brancheorganisatie Kalversector (SBK);
- Centrale Organisatie voor de Vleessector (COV);
- Koninklijke Nederlandse Slagers (KNS) / Vereniging van Zelfslachtende Slagers (VZS);
- Vion NV.

Vanuit de overheid waren de NVWA en het Ministerie van EZ vertegenwoordigd.

De Transportverordening en de NVWA werkvoorschriften zijn van toepassing op alle gewervelde dieren. In de eerste instantie zijn de protocollen van de sector uitgewerkt voor hoefdieren, en meer specifiek voor varkens, runderen, schapen en geiten. De pluimveesector zal dit jaar nog aansluiten volgens dezelfde systematiek. Hierover zijn de eerste gesprekken inmiddels gevoerd met de Vereniging van de Nederlandse Pluimveeverwerkende Industrie (NEPLUVI).

Dit plan is een stap voorwaarts in het verbeteren van dierwelzijn tijdens transport. De kracht ervan ligt in de samenwerking tussen de verschillende partijen. Het zal twee keer per jaar worden geëvalueerd door de NVWA en betrokken sectorpartijen. Naar aanleiding van deze evaluatie wordt bekeken welke aanpassingen nodig zijn.

2. Afbakening

Het voorliggende plan wordt gefaseerd opgepakt. Er wordt gestart met maatregelen die gelden bij extreme temperaturen binnen Nederland. Deze situatie valt binnen de door de NVWA en betrokken sectorpartijen te beïnvloeden sfeer. Slechts enkele maatregelen betreffen het vervoer in het buitenland. Aangezien veel veetransporten over de grenzen gaan en de reikwijdte van de Transportverordening het gehele transport omvat, van startpunt tot eindpunt, is het de ambitie om in de toekomst ook rekening te houden met de (verwachte) extreme temperaturen in de landen van herkomst, doorvoer en bestemming. Hiervoor zal eerst in Europees verband breder draagvlak worden gezocht.

3. Definitie extreme temperaturen

Wanneer volgens de weersvoorspelling van het KNMI voor de komende 24 uur in de Bilt een temperatuur van 27 graden Celsius of meer dan wel vorst wordt verwacht, treden de extra toezichtsmaatregelen in werking. Bij het vaststellen of er tijdens transport sprake is van extreme hitte of kou wordt er uitgegaan van werkelijke temperaturen die ter plaatse van het (aanstaande) transport worden vastgesteld middels de app met gegevens van het KNMI: “Het Weer in Nederland”.

Hitte:

De grens van 27 graden Celsius is gekozen om aansluiting te vinden bij het Nationaal Hitteplan[1]. In tegenstelling tot dit plan zijn extra toezichtsmaatregelen voor veetransport al tijdens de eerste warme dag aan de orde in plaats van bij een aaneengesloten periode van 4 dagen met deze temperatuur. Het maakt immers voor de dieren die zich in het transportmiddel bevinden niet uit of het de dag ervoor of erna ook warm was/zal zijn.
Om de sector tijdig op warme perioden alert te kunnen maken is voorspelbaarheid van extreme buitentemperaturen een vereiste. De Sectorprotocollen gaan daarom

[1] RIVM Briefrapport 2014-0051. Het Nationaal Hitteplan is er op gericht om tijdig te attenderen dat er aanhoudend warm weer voorspeld is, zodat er maatregelen genomen kunnen worden om de overlast door aanhoudende hitte te verminderen en (waar mogelijk) te voorkomen.

uit van voorspelde meerdaagse periodes van 27 graden Celsius of meer. Daarnaast gelden de protocollen voor een enkele dag waarvoor tropische hitte (30 graden Celsius of meer) is voorspeld.
De uiterste temperatuur van 35 graden Celsius wordt door alle betrokkenen gezien als te extreem om op diervriendelijke manier transport te kunnen realiseren. Er mogen dan geen dieren vervoerd worden, ongeacht of het kort of lang transport betreft.

Koude:
Het is lastiger om een eenduidige grenswaarde voor koude te definiëren. Vanwege de mogelijkheden die geconditioneerd transport kan bieden, is geen uiterste minimum temperatuur overeengekomen. Wel wordt -10 graden Celsius door alle betrokken partijen gezien als een extreme temperatuur die strenge extra maatregelen rechtvaardigt.
Een belangrijke beperkende factor bij koude wordt gevorm door de verminderde mogelijkheden voor een goede reiniging en ontsmetting (R&O). Door het bevriezen van de eenvoudige faciliteiten bij een veehouder is een correcte uitvoering van R&O niet mogelijk. De NVWA houdt, ook bij vorst, vast aan het uitgangspunt dat uitsluitend schone wagens de weg op mogen.

4. NVWA werkvoorschriften

Tropenrooster
De NVWA biedt de mogelijkheid om op werkdagen met (verwachte) extreme hitte een Tropenrooster voor exportcertificering te voeren. Hierbij worden, indien mogelijk, openingstijden voor certificering aangepast, zodat gecertificeerd kan worden tussen 4:00 en 22:00 uur. Door de vervroegde of verlate aanvang van internationale transporten kan er dan voornamelijk in de koelere perioden ’s nachts of ’s ochtends vroeg gereden worden. De prioritering voor bepaalde diersoorten of diercategorieën wordt nog nader uitgewerkt.

Controles onderweg
Bij extreme hitte of koude gaat de NVWA extra controles uitvoeren op transporten met extra aandacht voor temperatuur, noodplan, watervoorziening en ventilatie. Indien bij een temperatuur van 35 graden Celsius of hoger toch transport van dieren plaatsvindt, treedt de NVWA hiertegen op.

Controles bij certificering voor export
Bij (te verwachten) extreme hitte wordt tijdens exportcertificering extra aandacht besteed aan de aanwezigheid en inhoud van het noodplan bij lang transport van levende dieren. De NVWA voert geen exportcertificering van levende dieren uit op dagen met temperaturen van 35 graden Celsius of hoger op het moment van vertrek, op de plaats van vertrek.
Bij vorst wordt, vanwege bevriezingsgevaar, tijdens exportcertificering extra aandacht besteed aan het noodplan en aan de watervoorziening bij lang transport

van levende dieren. De NVWA voert in principe geen exportcertificering uit voor lang transport van levende dieren op dagen met strenge of zeer strenge vorst (gelijk aan of lager dan -10 graden Celsius) op het moment van vertrek, op de plaats van vertrek. Certificering is nog wel mogelijk indien de vervoerder voor vertrek aantoont dat de temperatuur (bijvoorbeeld met geconditioneerde wagen) in de wagen altijd boven de 0 graden Celsius blijft. De procedure wordt nader beschreven in de werkinstructie 'WLZVL-033 Certificering onder extreme temperatuursomstandigheden' (zie bijlage 1).

Controles bij slachthuizen
Hoefdieren
Bij de aanvoer wordt gecontroleerd of voldaan is aan de welzijnsnormen voor vervoer. Er wordt onder andere gelet op aanpassingen in verband met weersomstandigheden. Hiervoor wordt de werkinstructie 'WLZVL-017 Toezicht op welzijn van hoefdieren en gekweekt wild op slachthuizen' gevolgd (zie bijlage 2).

Pluimvee
Iedere zending dieren wordt bij aankomst op het slachthuis en tijdens het afladen gecontroleerd om na te gaan of aan alle voorwaarden is voldaan. Bij de controles wordt er onder meer op gelet of de vervoersomstandigheden passend zijn geweest bij de weersomstandigheden. De werkinstructie 'WLZVL -030 HACCP-Procedure welzijn bij aankomst pluimvee' vormt hiervoor de basis (zie bijlage 3).

5. Sectorprotocollen

Tijdens het transport onder extreme weersomstandigheden geldt onverkort de verantwoordelijkheid van de vervoerder voor het welzijn van de dieren. De invulling hiervan blijkt uit onderliggende protocollen van de veehandelaren/transporteurs en slachthuizen. Deze beschrijven bijvoorbeeld dat tijdens een tussenstop bij warm weer overdag het voertuig in de schaduw moet worden geplaatst. Ook zijn hierin sectorafspraken vastgelegd met betrekking tot de handelswijze tijdens noodsituaties die zich bij extreme temperaturen kunnen voordoen.
De sectorpartijen volgen bij extreme temperaturen de volgende werkwijze.

Procedures voorafgaand en tijdens transport:
Er worden noodmaatregelen beschreven voor onvoorziene omstandigheden gedurende transporten tijdens extreme temperaturen. Bij hitte vervroegen vervoerders waar mogelijk het tijdstip waarop de dieren geladen worden en verlagen ze de beladingsgraad. Verder is er extra aandacht voor ventilatie en drinkwater onderweg. Vervoerders vermijden het vervoer van hoefdieren naar of via Turkije gedurende de maanden juli en augustus. Bij extreme kou is er aandacht voor extra strooisel en het gebruik van verwarming in het vervoermiddel. De nadere uitwerking van deze werkwijze is beschreven in het Sectorprotocol Veetransport onder extreme temperaturen (zie bijlage 4).

Procedures bij slachthuizen
Hoefdieren
Bij extreme temperaturen monitoren slachterijen de dierenwelzijnsstatus bij aankomst en plannen het transport optimaal. Hierdoor is de wachttijd onder extreme temperaturen voor de dieren beperkt. Ook wordt er aandacht besteed aan ventilatie en de beperking van de maximale transporttijd.

Pluimvee
Volgt in 2016.

6. Bijlagen

Bijlage 1: NVWA werkinstructie WLZVL-033.
Bijlage 2: NVWA werkinstructie WLZVL-017.
Bijlage 3: NVWA werkinstructie WLZVL-030.
Bijlage 4: Sectorprotocol Veetransport onder extreme temperaturen, noodplan.